

300 WERKERS IN EEN GROTE INTERACTIEVE LEEROMGEVING

De Werkplaats kent geen muren

Uiteindelijk bepaalt het belang van het kind de keuze: wil je een school met klaslokalen en muren of niet? Directeur Jeroen Goes is duidelijk: "half- half is niets en daarom werkt een combinatie van lokalen en open ruimten voor mij niet, omdat je dan toch in het traditionele systeem blijft hangen." Het verslag van een door Ecophon georganiseerde excursie naar de Future Class Room in Brussel en de apotheose op De Werkplaats in Bilthoven.

Aan het eind van de tweedaagse excursie stelt het internationale gezelschap van wetenschappers, architecten en adviseurs directeur Jeroen Goes van De Werkplaats de vraag wat hij anders zou doen wanneer hij opnieuw zou mogen bouwen. Jeroen: "Dat hangt af van de visie en het team. Een gebouw helpt, maar is niet nood-

zakelijk om een visie goed uit te werken. Wanneer je dit gebouw van De Werkplaats en de onderliggende visie van Kees Boeke kopieert naar een andere school is de kans groot dat het niet werkt. In ons geval heeft de architect onze visie en ideeën geweldig vertaald.

WORDEN WIE JE BENT

En wil je met 300 werkers en medewerkers in een open ruimte zonder lokalen werken dan moet de akoestiek heel goed zijn. Guus Klamerek van Ecophon en zijn collega's Pauli Pallaskorpi uit Finland en Shane Cryer uit Engeland knikken: "De vorm van dit gebouw maakt al dat je verschillende zones ervaart. Dat heeft architect Kees Willems verder versterkt met elementen als pantry's, toiletblokken en een keuken. Dat maakt ook dat je overal kinderen rustig ziet werken in verschillende werkvormen. Je hoort wel een soort gemurmel, het achtergrondgeluid, maar de akoestiek is overal goed." Voordat het gezelschap weer in de bus stapt naar Schiphol geeft Jeroen nog een paar belangrijke lessen mee: "Het doel in het opvoeden van kinderen is om ze te laten worden wat ze zijn. Dat betekent dat je het systeem moet aanpassen, maar niet het kind. Gelijkwaardigheid en vertrouwen zijn belangrijke begrippen en vertrouwen naar de kinderen betekent ook vertrouwen naar de medewerkers. Dat helpt om een team te bouwen, want de ontwikkeling van een individu tot een team is belangrijk. En alles begint bij gelukkig zijn." In gesprek met de leerkrachten van De Werkplaats wordt dat bevestigd: "Ik voel me niet alleen verantwoordelijk voor mijn

"Het doel in het opvoeden van kinderen is om ze te laten worden wat ze zijn."

DEELNEMERS

- Shane Cryer Concept developer education (CD Edu) Ecophon. UK
- Sharon Wrigh Senior associate at The Learning Crowd. UK
- Neil Logue Co Founder at Learnspace. UK
- Guus Klamerek CD Edu Ecophon. NL
- Sibo Arbeek Chief Editor for Schooldomein and partner at ICS. NL
- Jeroen Goes Headteacher at De Werkplaats. NL
- Pauli Pallaskorpi CD Edu Ecophon. FI
- Julianna Nevari Interior architect and learning environments specialist. FI
- Janne Saarelainen Acoustics and open learning environments Master student. FI
- Mie Guldbaek Brons Educationalist and PhD researcher. DK
- Colin Campbell Central CD Edu Ecophon
- Tommaso Dallavecchia Future Classroom Lab

groep, maar voor alle kinderen. We helpen elkaar om het beter te doen, in het belang van het kind.”

COMPETENTIES VAN DE 21^e EEUW

Het begon een dag eerder in Brussel, waar het gezelschap de Future Classroom Lab (FCL) een initiatief van het European Schoolnet bezocht. Ecophon is partner van het Lab, evenals partijen als Cisco, Lego, Microsoft en Texas Instruments. In het FCL ervaar je het onderwijs van de toekomst. Onderzoeker Tommaso Dallavecchia stelt fundamentele vragen: “Hoe vertaal je innovaties naar het onderwijs en hoe zet je technologie effectief in? Heb je in de toekomst nog wel een leraar nodig of nemen robots het over?” Iedereen is het er over eens dat de rol van de leraar belangrijk blijft, maar verandert. Shane: “Het gaat erom een flexibele leeromgeving te creëren, waarin verschillende activiteiten mogelijk zijn. Wat zijn de competenties van de 21^e eeuw? In ieder geval competenties als sociaal gedrag, verantwoordelijkheid durven nemen,

creativiteit stimuleren, het kritisch vermogen prikkelen en natuurlijk de digitale competenties vergroten. Hoewel dat laatste geen doel op zich is, maar wel een belangrijke voorwaarde.” Tomasso: “Die ontwikkelingen hebben we in de Future Classroom Lab vertaald naar plekken voor interactie, presentatie, onderzoek, ontwerp en ontwikkelen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat kinderen leren dat ICT niet de baas is over de menselijke geest, maar leren dat de menselijke geest bepaalt hoe ICT wordt ingezet en hoe programmering werkt. In die zin versterkt de robot de competenties van de leraar, maar bepaalt deze niet.” Mie reageert: “Scholen zijn ook de werkplek voor leraren en het gaat er dus ook om hen maximaal te faciliteren. Je moet daarom eerst het proces schetsen en dan pas gaan ontwerpen. Een leeromgeving stimuleert een leraar, maar een goede leraar in een slecht lokaal is altijd nog beter dan een slechte leraar in een goede leeromgeving.” Neil knikt: “De digitale leeromgeving is faciliterend. In Afrika wordt nog steeds onder

de boom geleerd en worden ook al die fasen van onderzoek, ontmoeting en ontwikkeling doorlopen. Daar heb je geen digitale leeromgeving voor nodig; de school moet vooral in verbinding staan met de samenleving.” Sibö Arbeek brengt een uitspraak van Maurice de Hond in: “De volgende generatie is per definitie slimmer dan de vorige generatie en daarom kunnen leerlingen elkaar heel goed instrueren. De rol van de leraar wordt meer die van coach en verbinder.” Jeroen haakt daar op in: “Het wordt beter met een betere leeromgeving. Daarbij moet je docenten overtuigen en meenemen, zodat ze tot verdere bloei komen. Een docent staat niet op zichzelf, maar opereert in een team en in een omgeving. Een goed functionerend team is het mooiste wat je kan overkomen. Mijn rol als leider is daarom meer dan het uitvoeren van curricula en wet en regelgeving.”

SYSTEEM BEPAALT DE FLOW

Hoe stimulerend de Future Classroom ook is, het blijft een demonstratie in een kleine ruimte. Mie laat een aantal praktijkvoorbeelden zien van open plattegronden. Vooral de kwaliteit van de akoestiek is bepalend voor de interactie tussen docent en leerling. Colin daarover: “In een activity based design, moet je al in het ontwerpproces een akoestische strategie bepalen, waarin activiteiten en interacties aan de orde komen. Een open ruimte zonder goede akoestiek zal nooit goed werken. Je moet het gewenste gedrag van gebruikers kunnen managen en dat vraagt ook om strategie op het leiderschap.” Sharon Wrigh vraagt zich af wat er eigenlijk mis is met het klaslokaal: “Omdat het niet meer vergelijkbaar is met het lokaal van vroeger; de meubels zijn anders, het binnenklimaat is beter, de ramen zijn groter en ze zijn prima geschikt voor een bepaalde didactische werkvorm, als je maar kunt variëren. Een goede leeromgeving is niet hetzelfde als een open plattegrond.” Daarover zijn de groepsleden het eens; je hebt een ruimte nodig waarin een variëteit aan activiteiten mogelijk is.” Jeroen ten slotte: “Het geluk van een kind hangt soms af van die ene persoon die jou ziet zoals je bent. Daar gaat het om in het onderwijs. Daarom is de idee van een open leeromgeving een onderwijskundige en principiële keuze. Zo'n ruimte helpt natuurlijke ontwikkeling te stimuleren. Het systeem bepaalt de flow en niet het feit of je ergens in de ruimte een lokaal creëert.” En wat het bezoek aan De Werkplaats ook opleverde: “Goede akoestiek faciliteert activiteit georiënteerd leren en dat kan ook zonder muren en lokalen.”

Voor meer informatie surf u naar fcl.eun.org of kijkt u op de site van De Werkplaats: www.wpkeesboeke.nl en natuurlijk op www.ecophon.com/nl.